

7. Ediția lui Antim Ivireanu, tipărită la Snagov în 1697. În *Bibliografia românească veche*, vol. I, sub nr. 109 e citată o *Gramatică slavă*, tipărită de Antim Ivireanu la Snagov în 1697. Această gramatică este, după cum vom vedea, o retipărire a ediției gramaticii lui Smotrițki din 1619. Gramatica lui Smotrițki a fost recunoscută în ediția lui Antim de către învățații bulgari L. Miletici și D. D. Agura; atît doar că autorii consideră ediția 1648 de la Moscova ca fiind la baza ediției tipărite la Snagov. După propriile lor cuvinte, Antim Tipograful: «*кѣмъ московското издание на Шелетниковата граматика етъ 1648 годъ, като видонзъмнилъ въ прѣдисложието нѣкон мѣста*»²⁹. Același lucru îl spune și profesorul N. M. Dilevski³⁰, iar dintre cercetătorii romîni se alătură acestei păreri D. P. Bogdan³¹ și G. Strempel³².

Față de această susținere unanimă a cercetătorilor de mai sus: că ediția lui Antim Ivireanu din 1697 reproduce pe cea de la Moscova din 1648 — venim cu câteva considerente care impun o altă concluzie. În primul rând s-au neglijat deosebirile evidente dintre aceste două ediții. Ediția de la Moscova din 1648 a apărut în 4°, cuprinzind 388 de foi, cu o lungă prefață (de 44 de foi), cu un extras din lucrarea lui Maxim Grecul (ff. 347—360), cu „Словѣе именѣ по азѣ вѣдн, стѣхѣ соущихъ въ свѣтцахъ, столкованїи словенска языка (ff. 361—373) apoi: Рода мужскаго... și, în sfârșit, epilogul de pe ultimele două foi.

Gramatica lui Antim din 1697, dimpotrivă: s-a tipărit în 8° mic, cu o scurtă prefață (de două foi), în totul deosebită de cea din ediția de la Moscova³³, după care urmează textul gramatical pe cuprinsul a 247 de foi. Extrasul din lucrarea lui Maxim Grecul și celelalte adaosuri menționate în ediția de la Moscova, lipsesc în ediția lui Antim.

Deosebiri mai mici se pot observa pe mai multe pagini. Astfel, în partea întâi, în care se tratează Ortografia, în ediția de la Moscova, prima *орукрениіе* cu privire la diftongi are numai cinci rînduri (f. 50 v — 51 r), pe care le reproducem: „Дѣкогласная аз, еу, єу, вї оупотребляема славаши быкають не своего ѿмѣ изъима дѣла, но запрїискреное писмѣ греческихъ; ꙗкѡ се: ѡура, ева(г)аіе, оуесеѣ стѣхѣи“.

În ediția lui Antim, (la f. 5 r) e același început de text, însă exemplele citate sînt redată cu alfabetul grecesc, iar apoi textul continuă astfel: «*славенски по уредографїа правиломъ пишема быши нмѣштъ ѡвра еугаѣе, одгесен, стахвї. Достояше прочее сохрaненымъ быши нами ѥ снмъ греческимъ дїфтонгомъ аї, єї, ої и латїнскомъ [ae]; обоеѡмъ изыка реченїї дѣлаа славаны оупотребляемыхъ, їзко: διαβλα, φρїσατος, εїκων, [ασιλειος, οϊκρος, μελιβοιος и прочи]*». Înainte de «*и прочи*» e lăsat loc alb, din lipsă de caractere latine pentru exemple: *Aerumna, Caesar*, date în ediția de la Rîmnic).

²⁹ Vezi în articolul din volumul și pagina mai sus citată (la nota 15).

³⁰ În articolul citat, p. 322, nota 3. Autorul comite însă o eroare informând că ediția din 1697 s-ar fi tipărit de către călugărul Antim Tipograful la Tirgoviste.

³¹ În cele două articole citate, la pagina 153 și, respectiv, p. 554.

³² În interesanta broșură intitulată *Relațiile romino-ruse în lumina tiparului*, București, ed. ARLUS (1952), p. 23.

³³ Fără să verifice afirmația neîntemeiată a lui L. Miletić și D. D. Agura (din articolul citat p. 207), D. P. Bogdan repetă greșeala învățaților bulgari scriind (în articolul din revista « Studii » la p. 153), că această prefață a lui Antim ar fi doar « schimbată în unele locuri față de cea din ediția anului 1648 ». Cititorul poate vedea realitatea confruntând prefața lui Antim (în limba slavă și în traducerea românească) dată în *Bibliografia românească veche*, vol. I, p. 252–254 cu prefața de 44 folii din ediția 1648.